836
El *marrà*
(*ALDC*, VI, 1332. El *marrà*)

Marrà 'mascle de l'ovella' (s. XII) prové de l'arrel preromana MARR- (cf. oc. *marran*), present en *marro* 37, 42, 43, amb la diferenciació -RR- > *-rd-* a *mardà* i a l'aragonesitzant *mardano*; també té aquella base *marraco* 189, convertit en *barraco* 168, per equivalència acústica (semblant a la de *bonior* > *munió*; cf. Veny, 2001 b: 147-149) o potser per atracció de *verraco* 'verro'.

També s'ha usat el genèric com a 'mascle de l'ovella', *moltó* 62, 83, 84, 85, d'origen cèltic (< MOLTON-), amb la var. *mautó* 53 (*-ol-* > *-ou-* > *-au-* per dissimilació), *mascle* 36 (< MASCŬLUS, dim. de MAS, MARIS) i l'equivalent cast. *matxo* 170, 183, 186 (← *macho*); *xot* 76, 77, d'origen onomatopeic, per imitació del soroll que fa l'animal en xuclar les mamelles de la mare, completat amb un determinant, *xot mardà* 74, 77, 78, 81, *xot passador* 78 (pròpiament 'el que va davant la guarda amb un picarol'), *xot de llavor* 73, 78, 81, que serveix per a la reproducció, construcció semblant a la de *xai de muntar* 36, *cordero pa paretxar* 'per a "parejar", exercir les funcions de reproducció' 164, o que el deixen *pa pare* 169, 171, o, simplement, *pare* 158 (< PATER); *borrego pa pare* 163, *borrego pa paretxar* 164, *borrego pare* 183 o, simplement, *borrego* (*borrec* 30, 34, 43, 45), que prové de *borra* (< llat. tardà BŬRRA 'drap bast de llana').

Uns pocs mots han passat de 'mascle de la cabra' a 'mascle de l'ovella': *boc* 25, 59, 126 i *xoto* 154.

Per a *borrego*, *xoto*, *boc*, *mascle*, *matxo*, veg. mapes 800, 843 i 845.

Marrà i *mardà* són mots estesos per tot el cat., tret de dues petites àrees del val. sept. i mer. on s'ha instal·lat *borrego*. *Marrà* ocupa quasi tot el Principat, mentre que *mardà* s'estén pel mall. i men. i tot el val., tort. i la Franja.

Són mots normatius *marrà* i *mardà*, des del *DOrt*, 1917; *borrec*, des del *DG₁*, 1932.

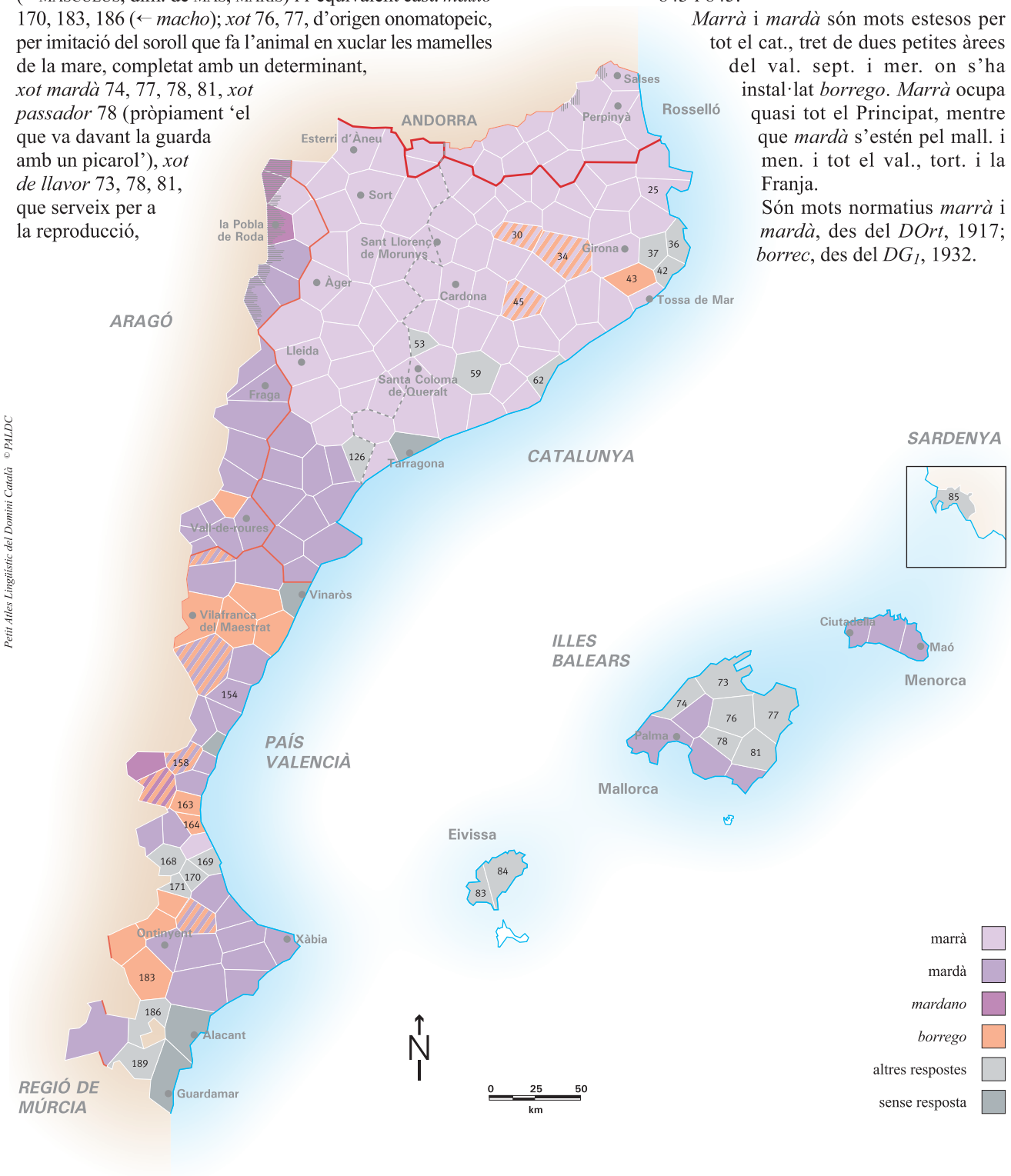

Petit Atlas Lingüístic del Domini Català © PALDC